

Nr 78.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 11 kap. 2 och 4 §§ vattenlagen; given Stockholms slott den 20 februari 1925.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet hållna protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om ändrad lydelse av 11 kap. 2 och 4 §§ vattenlagen.

GUSTAF.

Torsten Nothin.

Förslag

till

Lag**om ändrad lydelse av 11 kap. 2 och 4 §§ vattenlagen.**

Härigenom förordnas, att 11 kap. 2 och 4 §§ vattenlagen, 2 § i dess lydelse enligt lagen den 11 juni 1920 (nr 459), skola i nedan angivna delar erhålla följande ändrade lydelse:

2 §.

Vattendomstol — — — — vattenrättsingenjörerna.

Vattenrättsdomare — — — — man.

Vattenrättsingenjörerna — — — — mark.

Vattenrättsnämndemännen, som böra vara allmänt betrodda, om sin orts förhållanden kunniga män, skola vara valbara till nämndemansbefattning vid häradsrätt inom orten och må ej hava uppnått sextiofem års ålder; dock att den, som uppnått nämnda ålder, må tjänstgöra i mål, varmed han förut såsom vattenrättsnämndeman tagit befattning.

4 §.

Vattenrättsnämndemän — — — — underrättelse.

Finner — — — — nytt val.

Om skyldighet att åtaga sig uppdrag som vattenrättsnämndeman och att kvarstå i uppdraget så ock att efter avgång fortfarande bestrida befattningen, intill dess besked inkommit till vattenrättsdomaren att annan blivit utsedd, skall vad som finnes stadgat beträffande nämndeman i häradsrätt äga motsvarande tillämpning. Ändå att besked som nu sagts inkommit, vare avgången vattenrättsnämndeman, som ej uppnått sextio års ålder, pliktig att, där hans inkallande finnes lämpligt, tjänstgöra i mål, varmed han förut såsom vattenrättsnämndeman tagit befattning.

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementensärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 6 februari 1925.*

N ä r v a r a n d e:

Statsministern SANDLER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden OLSSON, NOTHIN, HANSSON, LINDERS, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Nothin, anför:

»I en den 18 december 1924 dagteknad, den 21 sistlidne januari till justitiedepartementet inkommen underdånig skrivelse hava rikets vattenrättsdomare anført följande:

'Enligt vattenlagens bestämmelser skola vid behandlingen av varje mål i vattendomstolen tjänstgöra två vattenrättsnämndemän. Vattenrättsnämndemän utses för en tid av sex år, i Norrland ävensom Värmlands och Kopparbergs län en för varje tingslag samt i övriga delar av riket en för varje domsaga. Vattenrättsnämndemän skola vara valbara till nämndemansbefattning vid häradsrätt inom orten och må ej hava uppnått sextiofem års ålder. Har vattenrättsnämndeman upphört att vara valbar eller har han lagligen av sagt sig uppdraget, skall nytt val hållas. Om skyldighet att åtaga sig uppdrag som vattenrättsnämndeman och att kvarstå i uppdraget så ock att efter avgång fortfarande bestrida befattningen, intill dess besked inkommit till vattenrättsdomaren att annan blivit utsedd, skall vad som finnes stadgat beträffande nämndeman vid häradsrätt äga motsvarande tillämpning. Beträffande vilka vattenrättsnämndemän, som skola inkallas till tjänstgöring uti ett visst mål, träffas avgörande av vattenrättsdomaren enligt de närmare bestämmelser, som härutinnan finnas meddelade uti 11 kap. 5 § vattenlagen. I lagen har förutsatts att samma vattenrättsnämndemän böra alltjämt tjänstgöra, till dess det mål, beträffande vilket de blivit inkallade till tjänstgöring, blivit vid vattendomstolen slutbehandlat. Uppenbarligen är det också på grund av vattenmålens beskaffenhet och med hänsyn till domstolens organisation av vikt att så är förhållandet. Särskilt framträdande är detta, då under målets behandling syn å stället hållits och således vattendomstolens avgörande kommer att grundas å iakttagelser gjorda av domstolens ledamöter under synegången. Tydligt kan det emellertid icke undvikas att under ett måls fortsatta behandling ombytte av vattenrättsnämndeman då och då måste förekomma. Den först tillkallade nämndemannen kan således bliva av laga förfall hindrad att tjänstgöra, han kan upphöra att vara valbar, han kan hava lagligen av sagt sig uppdraget och annan nämndeman hava utsetts i hans ställe, den tid, för vilken han blivit vald, kan hava tilländagått och vid nytt val annan vattenrättsnämndeman hava blivit utsedd m. m. Vissa av de förhållanden, som sålunda kunna föranleda att under ett måls fortsatta behandling ombytte av vattenrättsnämndeman kommer att ske, äro givetvis av beskaffenhet att icke några åtgärder kunna eller böra vidtagas för undanröjande av desamma. I andra fall synes oss däremot dylik åtgärd lämpligen kunna vidtagas. Den omständigheten, att en vattenrättsnämndeman upphört att vara valbar på den grund, att han uppnått sextiofem års ålder, bör sålunda icke i och för sig föranleda att han icke skall kunna fortfarande tjänstgöra såsom vattenrättsnämndeman beträffande mål, med vilka

han förut i dylik egenskap tagit befattning. Vidare synes en vattenrättsnämndeman, oavsett att han lagligen avsagt sig uppdraget och annan utsetts i hans ställe, i många fall lämpligen kunna fortfarande tjänstgöra i mål, med vilka han förut tagit befattning; och synes han vid sådant förhållande också böra vara skyldig därtill. Slutligen bör icke det förhållandet att den tid, för vilken en vattenrättsnämndeman blivit utsedd, tilländagått och att vid anställt nyval annan vattenrättsnämndeman utsetts för valkretsen, skäligen föranleda till att icke den förre fortfarande skall tjänstgöra i mål, i vilkas behandling han redan förut tagit del. I samtliga nu nämnda fall synes dock den inskränkningen böra göras, att den förutvarande vattenrättsnämndemannen skall inkallas till fortsatt tjänstgöring endast under förutsättning att vattenrättsdomaren prövar sådant vara lämpligt. Förhållanden kunna nämligen tänkas föreligga, som skulle göra det mindre lämpligt att till tjänstgöring inkalla den förutvarande nämndemannen. Han kan exempelvis icke längre befinna sig vid full andlig eller kroppslig vigör, av honom gjord avsägelse kan hava föranletts därav, att han avflyttat till någon mera avlägsen ort m. m.

Under hänvisning till vad ovan anförts få vi härmed i underdånighet hemställa till Eders Kungl. Maj:t om att till 11 kap. 4 § vattenlagen måtte göras ett tillägg av innebörd att den omständigheten, att en vattenrättsnämndeman uppnått sextiofem års ålder eller eljest avgått ur tjänsten, icke skall utgöra hinder för vattenrättsdomaren att, därest sådant befinnes lämpligt, inkalla honom till tjänstgöring i mål, med vilka han förut såsom vattenrättsnämndeman tagit befattning. Anledningen, varför denna vår framställning göres just nu, är den, att den första sexårsperiod, för vilken vattenrättsnämndemän blivit inom riket utsedda, tilländagår med 1924 års utgång och att det därför lätt kan ifrågakomma att, därest icke en lagändring av ovan angiven innebörd nu genomföres, i ett flertal redan anhängiga mål nya vattenrättsnämndemän måste inkallas.

Departementschefen.

Såsom vattenrättsdomarna framhålla, är det uppenbarligen på grund av vattenmålens beskaffenhet och vattendomstolens organisation av vikt, att samma vattenrättsnämndemän alltjämt tjänstgöra, till dess det mål, beträffande vilket de inkallats till tjänstgöring, blivit vid vattendomstolen slutbehandlat. Jag finner jämväl i likhet med vattenrättsdomarna, att den omständigheten, att en vattenrättsnämndeman uppnått sextiofem års ålder eller att på grund av avsägelse eller vid valperiodens utgång annan vattenrättsnämndeman utsetts i hans ställe, icke i och för sig bör utgöra hinder för hans inkallande till fortsatt tjänstgöring i mål, med vilka han förut såsom vattenrättsnämndeman tagit befattning, utan bör vattenrättsdomaren äga inkalla honom till tjänstgöring i dylikt mål, därest vattenrättsdomaren eljest finner det lämpligt. I enlighet härmed har jag låtit inom justitiedepartementet utarbeta förslag till *lag om ändrad lydelse av 11 kap. 4 § vattenlagen.*»

Föredraganden uppläser härefter berörda förslag av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, samt hemställer, att lagrådets utlåtande över förslaget måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet.
Arvid Torold.

Bilaga.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 11 kap. 4 § vattenlagen.

Härigenom förordnas, att 11 kap. 4 § vattenlagen skall i nedan angiven del erhålla följande ändrade lydelse:

Vattenrättsnämndemän — — — underrättelse.

Finner — — — nytt val.

Om skyldighet att åtaga sig uppdrag som vattenrättsnämndeman och att kvarstå i uppdraget så ock att efter avgång fortfarande bestrida befattningen, intill dess besked inkommit till vattenrättsdomaren att annan blivit utsedd, skall vad som finnes stadgat beträffande nämndeman i häradsrätt äga motsvarande tillämpning. Ej må den omständigheten, att vattenrättsnämndeman uppnått sextiofem års ålder eller att annan blivit utsedd i hans ställe, utgöra hinder för vattenrättsdomaren att, därest sådant befinnes lämpligt, inkalla honom till tjänstgöring i mål, varmed han förut såsom vattenrättsnämndeman tagit befattning.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 17 februari 1925.

N ä r v a r a n d e:

justitierådet SVEDELIUS,
regeringsrådet PALMGREN,
justitierådet CHRISTIANSSON,
justitierådet ALEXANDERSON.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 6 februari 1925, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas över upprättat förslag till lag om ändrad lydelse av 11 kap. 4 § vattenlagen.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av ledamoten å justitiedepartementets lagavdelning, hovrättsrådet Erik Bergendal.

Lagrådet yttrade:

Huruvida det föreslagna tillägget i 11 kap. 4 § tredje stycket vattenlagen avser att stadga utsträckt icke blott behörighet utan även skyldighet till tjänstgöring som vattenrättsnämndeman efter avgång, synes icke klart framgå av stadgandets lydelse. I vattenrättsdomarnes av departementschefen åberopade skrivelse har önskemål om sådan utsträckt skyldighet framställts för det fall att avgången berodde på avsägelse av uppdraget eller på att mandat-tiden utlupit, men icke för det fall att vattenrättsnämndemannen uppnått sextiofem års ålder. Fastmera torde böra antagas, att meningen varit att bibehålla den för närvarande, i kraft av lagrummets hänvisning till rättegångsbalkens stadgande om nämndeman, gällande regeln att ingen som helst skyldighet till fortsatt tjänstgöring föreligger efter fyllda sextio år. Möjligen är det föreslagna tillägget att tolka i överensstämmelse härmed. I sådant fall är mot innebörden av detsamma icke något att erinra, men en omredigering i förtydligande syfte synes påkallad.

Därvid torde jämväl böra beaktas, att redan den behörighet till viss fortsatt tjänstgöring efter avgång från befattning såsom vattenrättsnämndeman, som framgår av förenämnda lagrum, måste anses vara knuten vid förutsättning att den avgångne alltjämt är i besittning av de lagbestämda kvalifikationerna för

att överhuvud bekläda sådan befattning. Om dessa kvalifikationer är stadgat i 2 § fjärde stycket, där bland annat uppställs villkoret att ej hava uppnått sextiofem års ålder. Den jämkning i denna allmänna kvalifikationsregel, som förslaget avser att införa, lärer alltså böra få sin plats i sistnämnda lagrum (jfr lagrådets anmärkning vid granskning av 11 kap. 2 § i det år 1917 remitterade förslaget till vattenlag). Iakttages detta, erfordras ändrad lydelse av förslagets rubrik och ingress.

Ur protokollet:

A. V. Stenkula.

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 20 februari 1925.*

N ä r v a r a n d e:

Statsministern SANDLER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden OLSSON, NOTHIN, HANSSON, LINDERS, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Nothin anmäler lagrådets den 17 i denna månad avgivna utlåtande över det den 6 i samma månad till lagrådet remitterade förslag till *lag om ändrad lydelse av 11 kap. 4 § vattenlagen*.

Efter redogörelse för utlåtandet anför föredraganden:

»I överensstämmelse med vad lagrådet erinrat har den jämkning i de allmänna behörighetsreglerna, som förslaget innefattar beträffande vattenrättsnämndemans ålder, erhållit plats som tillägg till 2 §. Då i denna paragraf sålunda utsäges, att en vattenrättsnämndeman, som fyllt sextiofem år, är behörig att efter sin avgång — vid sextiofem år måste han ju avgå — tjänstgöra i dylikt mål, lärer vara uppenbart, att detsamma gäller beträffande en avgången vattenrättsnämndeman, som ännu ej uppnått nämnda ålder, blott han ej av annan grund är obehörig att utöva uppdrag såsom nämndeman. Vid sådant förhållande har tilläggsstadgandet till 4 § jämkats att blott angiva de fall i vilka ej blott behörighet utan även skyldighet för avgången nämndeman förefinnes att tjänstgöra.

Föredraganden uppläser härefter ett i enlighet med vad sålunda anförts jämkat förslag till *lag om ändrad lydelse av 11 kap. 2 och 4 §§ vattenlagen* och hemställer, att förslaget måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Arvid Torold.